Auteur: **Karin Didderen**

Een plant is geen **ding**

Grasklokje. (Foto: Willem van Kruijsbergen/ Saxifraga)

Binnen het civiele recht worden planten traditioneel juridisch geclassificeerd als 'objecten'. Maar een plant is geen ding. Het is een ouderwetse manier om planten te onderschatten, stellen juristen Laarhoven en Claerhoudt van Tilburg University. Zij vinden het de hoogste tijd om de bladzijde om te slaan en planten niet langer, in de juridische zin, te classificeren als een object. Recente debatten, zoals over rechten van de natuur, erkennen steeds vaker ook de bijzondere aard van planten. De auteurs stellen een manier voor om die bijzondere aard in een juridische context te erkennen: we zouden planten moeten de-objectiveren in het privaatrecht en daarmee duidelijk maken dat ze niet louter 'dingen' zijn. Recent wetenschappelijk onderzoek suggereert immers dat planten enige vorm van bewustzijn kunnen hebben. Op basis van het bewustzijn scheiden burgerlijke wetboeken dieren al langer van objecten. Een debat over de de-objectivering van planten, op basis van hun bewustzijn, is volgens de auteurs een haalbare manier om ook in de in burgerlijke wetboeken te erkennen dat planten levende wezens zijn.

Literatuur

Van Laarhoven, J. en J. Claerhoudt, R., 2024. A New Leaf: Is It Time to De-objectify Plants in Private Law?

Grote sterns met kuiken. (Foto: Ruben Fijn)

Jaarrond **zenderonderzoek** geeft inzicht in gedrag grote stern

Zeevogels zijn belangrijke indicatoren van een gezond marien ecosysteem. Het bestuderen van hun verspreiding en dieet kan inzicht geven in de veranderingen in prooien, menselijke impact en niet-natuurlijke sterfte. De vliegpatronen van de grote stern in relatie tot de omgeving en de impact van menselijke activiteiten staan centraal in een proefschrift dat Ruben Fijn in oktober verdedigde aan de Universiteit van Amsterdam. Om moderne zendertechnologie te integreren met traditionele onderzoeksmethoden, ontwikkelde hij samen met collega-onderzoekers nieuwe technieken voor het monitoren van sterns, waaronder aangepaste harnassen voor GPS-zenders en op afstand bedienbare camera's om prooien te detecteren en te determineren. Met deze hulpmiddelen kon Fijn het habitatgebruik van de sterns tijdens en buiten het broedseizoen bestuderen en de effecten van menselijke activiteiten in hun foerageergebieden op het vliegedrag beoordelen.

Zenderstudies rond windmolenparken leverden waardevolle inzichten op. Zo werd de vliegsnelheid van grote sterns nauwkeurig gemeten, waardoor de risicobeoordelingen van aanvaringen met windmolens beter werden onderbouwd. Real-time bewegingsgegevens in de buurt van een cluster van Engelse windmolenparken lieten zien dat sterns windmolenparken nog wel binnenkwamen tijdens het foerageren, terwijl ze de parken vaak vermeden als ze onderweg waren naar voedselgronden. Het proefschrift benadrukt de complexiteit van het vlieg- en foerageergedrag van grote stern en hoe dat vlieggedrag van sterns ons iets kan leren over foerageergedrag van zeevogels in het algemeen. De promovendus beschrijft hoe drukfactoren zoals windparken van invloed zijn op grote sterns tijdens verschillende stadia van hun levenscyclus. Voor het behoud van vitale populaties van de soort is het dan ook belangrijk om informatie over hun vlieggedrag te verzamelen, zowel binnen als buiten het broedseizoen.

Literatuur

Fijn, R.C. 2024. Tracking Terns. Year-round movement ecology of Sandwich Terns in a changing marine environment. PhD thesis University of Amsterdam.

EU natuurherstelwet en uitdagingen voor **vrijstromende rivieren**

Sinds augustus van dit jaar is de nieuwe EU-natuurherstelwet van kracht. De implementatie ervan is grotendeels afhankelijk van de herstelplannen die door individuele lidstaten moeten worden opgesteld. Een belangrijk doel is om 25.000 kilometer aan vrijstromende rivieren te herstellen in 2030. Daarvoor is concrete actie nodig. Wetenschappers uit negen landen werkten onder leiding van Twan Stoffers van het Leibniz Institute of Freshwater Ecology and Inland Fisheries samen om de uitdagingen bij het herstellen van vrijstromende rivieren te schetsen en om te zetten in concrete acties. Zij signaleren allereerst dat er geen duidelijke definitie van een 'vrijstromende rivier' is. Ze vinden dat die, samen met andere belangrijke termen zoals 'barrière', vanaf het begin duidelijk moeten worden gedefinieerd. Daarnaast worden de verschillende dimensies van connectiviteit binnen riviersystemen vaak over het hoofd gezien. De auteurs betogen dat bijvoorbeeld de 'longitudinale connectiviteit', die de bovenloop van een rivier verbindt met zijn estuarium, vaak te simplistisch wordt voorgesteld. In werkelijkheid vormen rivieren complexe netwerken die als zodanig begrepen en aangepakt moeten worden.
Bovendien is een geïntegreerde ecosysteembenadering essentieel voor effectief rivierherstel. Herstelinspanningen moeten zich niet alleen richten op de aquatische ecosystemen van de hoofdrivierbedding, maar ook rekening houden met de diverse ecosystemen op de oever en verder op het land en de migratiecorridors en unieke habitats die met elkaar verbonden zijn. Ze raden aan om een 'meta-ecosysteembenadering' te hanteren, bij voorkeur op de schaal van hele stroomgebieden, om conflicten tussen nationale herstelplannen, met name aan de grenzen, te voorkomen.

Literatuur

Stoffers, T., F. Altermatt, D. Baldan, O. Bilous, F. Borgwardt, A.D. Buijse, & T. Hein. Reviving Europe's rivers: Seven challenges in the implementation of the Nature Restoration Law to restore free flowing rivers.

Verwijdering van dam in rivier.
(Foto: Rob Kleinjans Photography)

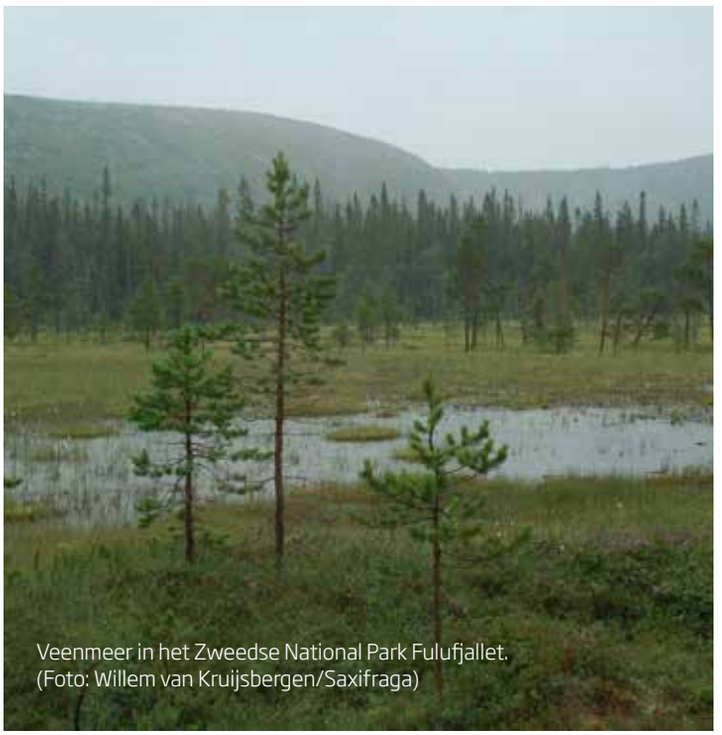
Veenmeer in het Zweedse National Park Fulufjallet.
(Foto: Willem van Kruijsbergen/Saxifraga)

Digitale kaart van alle **veengebieden** in de wereld

Sinds de zomer van '24 is een Global Peatland Map online beschikbaar. De kaart is gebaseerd op gegevens van de Global Peatlands Assessment. Deze uitgebreide wereldwijde digitale kaart behandelt diverse onderwerpen zoals de omvang van veengebieden per land, uitstoot van broeikasgassen, hotspots van biodiversiteit, beschermde gebieden en brandhaarden. Daarnaast is er nadere informatie beschikbaar via een 'Storymap' met de titel 'Peatlands in the Continents' waarin de verspreiding, degradatie en mogelijke probleemoplossingen voor veengebieden op elk continent inhoudelijk worden toegelicht. De website is ontwikkeld door Greifswald Moor Centrum en Universität Greifswald in samenwerking met het Global Peatlands Initiative en UNEP.

https://tinyurl.com/2bbfb6f7

Wat leeft er in de wetenschappelijke literatuur, waarmee Nederlandse natuurbeheerders hun voordeel kunnen doen? De redactie van De Levende Natuur zoekt het voor u op. Wilt u ook bijdragen aan deze rubriek? Stuur uw bijdrage naar **redactie@levendenatuur.nl**